

УДК 69.07

Дауров М.К., аспірант

Київський національний університет будівництва і архітектури, mk19daurov@gmail.com

НАПРУЖЕНИЙ СТАН СТАЛЕВИХ КАРКАСІВ БАГАТОПОВЕРХОВИХ БУДІВЕЛЬ ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЖИВУЧІСТЬ

В силу науково-технічного прогресу людство все більше створює складні системи зі складною структурою. До таких систем входять і багатоповерхові будівлі. Чим більшу кількість елементів має система, тим більш вона чутлива до виходу з ладу одного з них внаслідок зовнішньої загрози. Здатність будівлі чинити опір локальному руйнуванню та запобігати його поширенню називається живучістю. Однією із таких загроз є пожежа, яка може вражати одразу декілька елементів будівлі та схильна до поширення [1]. Наразі жоден вітчизняний чи закордонний нормативний документ не надає ані точних методик розрахунку, ані рекомендацій щодо убезпечення прогресуючого обвалення внаслідок пожежі для сталевих каркасів [2]. Було досліджено роботу плоских багатоповерхових сталевих каркасів під час пожежі за різних сценаріїв залежно від розташування джерела пожежі (рис. 1). Каркаси прийнято з жорсткими вузлами з'єднання балок та колон та жорсткими базами. Розрахунок сталевих конструкцій проведено згідно чинних норм [3]. Порівняно роботу каркасів залежно від: часу першого руйнування, елемента, що руйнується, фактору вичерпання несучої здатності. Для наочності порівняння початковий коефіцієнт використання для балки та найбільш завантаженої колони було прийнято 0,5. Результати розрахунку наведено в таблиці 1. Тези складені на основі досліджень, що найближчим часом будуть опубліковані у вигляді статті в науковому збірнику «Опір матеріалів і теорія споруд» у випуску №107.

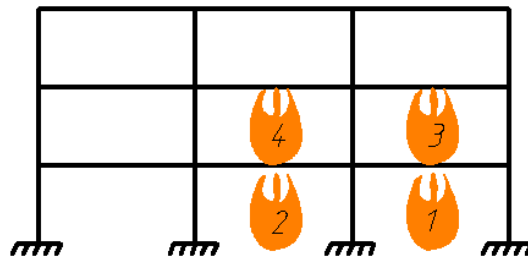

Рис.1 – Прийняті сценарії розрахункової пожежі: 1) нижній поверх – крайній прольот, 2) нижній поверх – середній прольот, 3) середній поверх – крайній прольот, 4) середній поверх – середній прольот

Таблиця 1 – Результати розрахунків для рам

Сценарій	Чарунка, де відбувається пожежа	Час першого руйнування, с	Елемент	Температура нагрітої балки, °C	Фактор вичерпання несучої здатності
1	Крайній прольот нижній поверх	300	Крайня колона	229	Стійкість із площини згину
2	Середній прольот нижній поверх	330	Крайня балка	249	Втрата місцевої стійкості поясу
3	Крайній прольот проміжний поверх	240	Крайня балка	188	Втрата місцевої стійкості поясу
4	Середній прольот проміжний поверх	360	Крайня балка	269	Втрата місцевої стійкості поясу

Побудовано графік коефіцієнту використання несучої здатності ригеля рами за формулами ДБН [3] для різних елементів каркасу та для різних проміжків часу (рис. 2). На графіку для балки, що нагрівається, можна побачити стрибок під час переходу зі переважно згинального до стиснуто-зігнутого напруженого стану балки. Внаслідок визначення класу перерізу балки за Eurocode 3 [4] було виявлено, що балка відноситься до 3-го класу (працює в пружній області, а напруження досягають межі текучості тільки у крайніх волокнах).

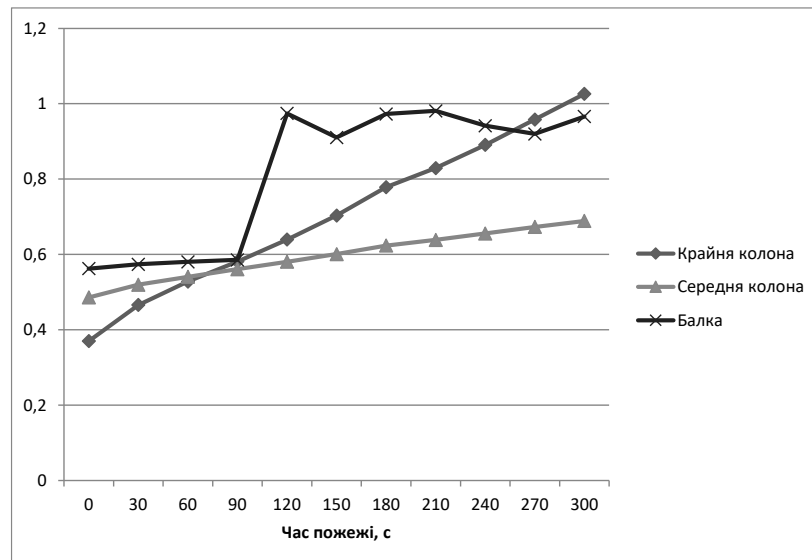

Рис.2 – Графік зміни коефіцієнта використання несучої здатності під час пожежі для сценарію 1

При пожежі час до першого руйнування розглянутого каркасу за сценарію пожежі в середньому прольоті більший, ніж у крайньому. За пожежі на вище розташованому поверсі руйнування відбувається пізніше, ніж на нижче розташованому. На нижче розташованому поверсі колони більш схильні до того, щоб зруйнуватися раніше за балку, ніж на вище розташованому. В середньому прольоті балки більш схильні до того, щоб зруйнуватися раніше за колону, ніж у крайньому. Як можна побачити, залежно від розташування пожежі на різних поверхах та прольотах першими можуть руйнуватися як балка, так і колона каркасу і потенційний механізм руйнування каркасу може бути різним. У випадку пожежі балки в багатоповерховому сталевому каркасі можуть змінювати напружений стан з переважно згинального на стиснуто-зігнутий, що має допускати розвиток обмежених пластичних деформацій. Тому при розрахунку багатоповерхових сталевих каркасів на живучість і вогнестійкість необхідно проектувати їх з урахуванням розвитку обмежених пластичних деформацій. Це вимагає від проектних рішень забезпечувати конструктивну безпеку за рахунок додаткових резервів несучої здатності.

Список посилань

1. Daurov M.K., Bilyk A.S. Providing of the vitality of steel frames of high-rise buildings under action of fire // Strength of Materials and Theory of Structures: Scientific-and-technical collected articles – Kyiv: KNUBA, 2019. – Issue 102. – P. 62-68.
2. Дауров М.К. Огляд вимог сучасних нормативних документів із розрахунку сталевих каркасів багатоповерхових будівель на опір прогресуючому руйнуванню / М.К. Дауров, А.С. Білик // Містобудування та територіальне планування. – 2019. – Вип. 70. – С. 175-186. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2019_70_18.
3. ДБН В.2.6-198:2014. Конструкції будівель і споруд. Сталеві конструкції. Норми проектування. – Київ : Мінрегіон України, 2014. – 199 с. – (Державні будівельні норми України).
4. EN 1993-1-1:2005. Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-1: General rules and rules for buildings: EN 1991-1. - Brussels: Management Centre, 2005. - 93 p. - (European Standard).